ԱՊՐԻԼԵԱՆ
ՀԱՅ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԸ
ՎԱՏԻԿԱՆԻ ՄԷՋ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՍՐԲԱԶԱՆ ՊԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏԻՆ
ԵՒ ՀԱԶԱՐԱՒՈՐ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆԵՐՈՒ

18 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1964

Վատիկանեան Բ. Տիեզերական Ժողովի Գ. նստաշրջանին, 1964ի Նոյեմբեր 18ին, առաւօտեան ժամը 9ին, աւելի քան երկու հազար ժողովական Հայրեր, ճիշտ թիւով 2·131, Ծիրանաւորներ, Պատրիարքներ, Արքեպիսկոպոսներ, Եպիսկոպոսներ, Աբբաներ, Միաբանութեանց Մեծաւորներ, այլազաւան Եկեղեցիներու Դիտորդներ, աշխարհի ամէն կողմերէն հաւաքուած, եկած են ներկայ գտնուելու Ժողովական 125րդ գումարումին, որուն սկիզբը կը մատուցուի հայածէս սուրբ Պատարագ, կարգադրութեամբ եւ ի ներկայութեան Ն. Ս. Պօղոս Զ. Սրբոյ Քահանայապետին:

Տիեզերական Ժողովի Քարտուղարը, Գրպծ. Պ. Ֆելիչի, բարձրաձայն կը կարդայ հեռեւեալ ողջոյնաբութիւնը, լատիներէն. կու տանք նաեւ անոր հայերէն թարգմանութիւնը.

Anno millesimo nongentesimo decimo quinto, primo saeviente bello mundiali, horrendum facinus in populum armenum consummatum fuit.

Ob enim constantem eorum fidelitatem in Christum et millenarios suae gentis annales traditionesque, ultra quindecim centena millia Armenorum e patria terra vi avulsi, dispersi atque interfecti fuerunt.

Summus Pontifex Bendictus XV, veneratae memoriae, in allocutione consistoriali die sexta mensis decembris eiusdem anni habita, magno cum maerore dixit: «... Miserrima Armenorum gens prope ad interitum adducitur».

Quinquagesimum nunc huius quam tristis tam gloriosi eventus populus armenus celebrare intendit anniversarium.

Հազար ինը հարիւր տասնեւհինգ թուականին, համաշխարհային առաջին պատերազմին բռնկելուն, զարհուրելի եղեռն մը գործուեցաւ հայ ժողովուրդին վրայ:

Իրենց անդրդուելի հաւատարմութեան համար ի Քրիստոս, եւ հազարամեայ իրենց ցեղային պատմութեան ու աւանդութեան, աւելի քան մէկ ու կէս միլիոն Հայեր բռնի տարագրուեցան իրենց հայրենի երկրէն, ցրուեցան ու ջարդուեցան:

Երջանկայիշատակ Բենեդիկտոս ԺԵ. Սրբոյ Քահանայապետը, խորհրդաժողովային ատենաբանութեան մը մէջ, նոյն տարուան Դեկտեմբերի վեցին, անհուն վշտով կը գոչէր. Ամենաթշուառ ազգն Հայոց գրեթէ ի սպառ կը բնաջնջուի:

Հայ ժողովուրդը կը ցանկայ այս տրխուր բայց նոյնքան փառապանծ դէպքին յիսնամեայ յիշատակը տօնախմբել:

Itaque, magnopere grata pro benevolentissima indulgentia atqua praesentia Summi Pontificis, dum hoc Sacrificium offertur in piam ac propitiatoriam commemorationem, Hierarchia Armena enixe rogat Venerabiles Patres Conciliares et omnes in Sacrosancta aula adstantes ut velint suas preces addere orationibus populi armeni.

Gratias quam maximas!

Մեծապէս շնորհապարտ Սրբոյ Քահանայապետի բարեացակամ արտօնութեան եւ ներկայութեան համար, մինչ քաւչարար այս սուրբ Պատարագը կը մատուցուի նուիրական այդ յիշատակին, Հայ Նուիրապետութիւնը ջերմօրէն կը հայցէ ժողովական Պատկառելի Հայրերէն եւ բոլոր անոնցմէ որ ներկայ են այս սուրբ յարկին մէջ, որ հանին իրենց աղօթքը միացնել հայ ժողովուրդի պաղատանքին:

Շնորհակալ ենք:

Սուրբ Պատարագը կը մատուցանէ Ամենա. Գերերջ. Իգնատիոս Պետրոս ԺԶ. Պաթանեան, Կաթողիկոս–Պատրիարք Կաթողիկէ Հայոց, իր շուրջն ունենալով ուրիշ երկու հայ եպիսկոպոսներ, վարդապետներ, սարկաւագներ: Դպիրներու խումբը, կազմուած Քհնյպտ. Լեւոնեան վարժարանի եւ Հռոմի Մխիթարեան Ուսանողարանի ժառանգաւորներէն, քաղցր ու դաշն խորհրդաւորութեամբ կը լսեցնէ Եկմալեանի քառաձայն երգերը: Ներկաները երկիւղածօրէն կը հետեւին արարողութեան, լատիներէն թարգմանութեան մը վրայէն, որ բաշխուած է բոլորին: Այդ մթնոյն զրքոյկին մէջ՝ ամէնքը կը կարդան նաեւ նմանատիպ ձեռագիրը Սրբոյ. Քահանայապետին նամակին, այս առիթով ուղղուած Ամենա. Իգնատիոս Պետրոս ԺԶ. Պատրիարքին:

Արարողութենէն առաջ, մինչ Սրբոյ. Քահանայապետը կը թողու ժողովասրահ տաճարը, տեղի կ'ունենայ Ս. Աւետարանը «ի բաղմոցի» դնելու խորհրդաւոր արարողութիւնը: Օրուան Աւետարանակիրն է Գրպծ. Ներսէս Արքեպսկ. Թայրոյեան, Վիճակաւոր Պաղտատի: Դպիրները, այդ պահուն, կ'երգեն «Ուրախ լեր, սուրբ Եկեղեցի» խորհրդաւորուած աստուածային իմաստը ժողովականները յուզուած են, եւ խորասուզուած աստուածային իմաստներուն մէջ մեր զոհաբար շարականին՝ խաչապակ Եկեղեցւոյ որդիներուն մէջ կը նշմարեն հայ նահատակներու անհատնում շարքերը ու կը հայցեն «Ազգիս Հայոց՝ սէր, միութիւն, Եկեղեցւոյ՝ պայծառութիւն, ննջեցելոց՝ արքայութիւն:

Վատիկանի պաշտօնաթերթը, L'Osservatore Romano, *իր 19 Նոյեմբեր 1964ի թիւին մէջ երկարօրէն կը նկարագրէ այս բացառիկ արարողութիւնը, տալով նաեւ կարգ մը պատմական հակիրճ ստոյգ տեղեկութիւններ՝ հայ եկեղեցւոյ եւ հայ ծէսին մասին, ներկայացնելով մեր ծիսարանէն ընդարձակ հատուածներ, խաչերէն զեղեցիկ թարգմանութեամբ, ժամանակագրական*

Այստեղ կու տանք, հայերէն թարգմանութեամբ, ժամանակագրական կարգով, այն զոյգ նամակները, զոր իրարու հետ փոխանակած են Ն. Ս. Պողոս Զ. Սրբոյ. Քահանայապետ եւ Ամենա. Գերերջ. Իգնատիոս Պետրոս ԺԶ. Պաթանեան Պատրիարք, Ապրիլեան մեր նահատակներու յիսնամեակին առնչութեամբ:

© National Library of Armenia